

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

”Tää kuulostaa ihan lumisateelta!”

Sävellyksiä aloitteleville pikkupianisteille

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Instrumenttiopetus
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Aino Huhtinen
Sanna Virtanen

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

HUHTINEN, AINO & VIRTANEN, SANNA: ”Tää kuulostaa ihan
lumisateelta!”
Sävellyksiä aloitteleville pikkupianisteille

Instrumenttiopetuksen opinnäytetyö, 34 sivua, 16 liitesivua

Kevät 2014

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyömme käsittelee leikin merkitystä lapsen elämässä ja sen soveltamista pianonsoiton opetukseen. Olemme säveltäneet kuusitoista kappaletta, jotka on suunnattu esikoulu- ja kouluikäisille pianonsoitonopiskelun aloittaville lapsille. Esittelemme leikin toteutumista ja musiikin elementtien merkitystä leikin synnyttäjinä kappaleissamme. Pohdimme sävellysprosessia ja sitä, miksi koimme tarvetta tämän tyyllisille kappaleille.

Testaamalla kappaleita opetuksessamme totesimme ne toimiviksi sekä oppimisen että motivaation kannalta. Esittelimme ne myös muille pianopedagogiopiskelijoille.

Tämä taiteellis-toiminnallinen opinnäytetyötyö sisältää kirjallisen osion lisäksi äänitteen ja nuotit, joita ei julkaista.

Asiasanat: pianonsoiton alkeet, leikki, tarinat, lapsen kehitys, säveltäminen

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in music

HUHTINEN, AINO & VIRTANEN, SANNA:

“This sounds just like a
snowfall!”

Compositions for young piano beginners

Bachelor’s Thesis in Instrument Education
appendices

34 pages, 16 pages of

Spring 2014

ABSTRACT

This thesis focuses on the importance of play and stories in children’s lives and how to use those as tools in piano teaching. We have composed sixteen piano pieces for beginners, aged six to eight, in which we have combined play and stories to be an essential part of music. We also write about the process of composing and why we felt that there was a need for these kinds of piano pieces.

By testing our compositions with our pupils, we found out that these pieces had a positive impact on their motivation and learning. We also introduced our compositions to our fellow students.

This thesis consists of three parts: recording and sheet music, which are not published, and the written part.

Key words: basics of playing the piano, play, stories, development of a child, composing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LEIKKI, MIELIKUVITUS JA PIANONSOITTO	3
2.1	Leikki ja mielikuvitus lapsen elämässä	4
2.2	Leikki eri ikäisenä	5
2.3	Pianonsoiton alkeisopetuksesta	6
2.4	Leikin ja mielikuvituksen käyttö pianonsoitonopetuksessa	9
3	SÄVELLYSTEN SYNTYMINEN	12
3.1	Minäkö säveltäisin?	12
3.2	Ainon sävellysprosessista	12
3.3	Sannan sävellysprosessista	13
3.4	Kappaleiden sisältämistä periaatteista	13
3.4.1	Yhteissoitto ja kuunteleminen	14
3.4.2	Kappaleiden aloitus ja lopetus	14
3.4.3	Dynamiikka ja tempo	15
3.4.4	Sormitukset	16
3.4.5	Yksinkertaisuus	16
4	SÄVELLYKSET	17
4.1	1 sormen blues	17
4.2	Tähtien tuiketta	17
4.3	Lumisateessa	18
4.4	Aivastus	19
4.5	Surullinen lintu	20
4.6	Seikkailu	20
4.7	Lumottu maa	21
4.8	Retkellä	21
4.9	Hiipivät rosvot	22
4.10	Taikamatto	23
4.11	Siivoussamba	24
4.12	Hyppelyä metsässä	25
4.13	Ping-pingviini	25
4.14	Jääkuningattaren palatsi	26
4.15	Svengaava karhu	27
4.16	Kehtolaulu	28

5	YHTEENVETO JA POHDINTA	29
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Innostus säveltämiseen syntyi meidän kohdallamme oikeastaan vahingossa. Olemme molemmat soittaneet pianoa lapsesta asti ja siitä lähtien olleet tiiviisti tekemisissä musiikin kanssa. Kiinnostus säveltämistä kohtaan on kuitenkin herännyt vasta viime aikoina. Aloitettuumme musiikkipedagogin opinnot tulivat ensimmäiset oppilaat kuvioihin, ja opettajan uramme aluksi pääsimme tutustumaan moniin eri alkeispianokouluihin. Materiaalia oli tarjolla runsaasti ja monipuolisesti, mutta monet pianokoulut kuitenkin etenivät nopeaan tahtiin ja huomasimme omien oppilaidemme kohdalla tarvitsevamme lisää ohjelmistoa pianokoulujen tueksi. Mielestämme monet alkeiskappaleet kuulostivat hyvin samanlaisilta keskenään. Kappaleiden nimet olivat hauskoja, mutta soiva lopputulos ei vastannut nimestä syntyvää mielikuvaa. Siksi koimme tarvetta yksinkertaisille, mutta erilaisia sointimaailmoja sisältäville kappaleille, joiden nimet olisivat tiiviisti yhteydessä kappaleiden tunnelmiin ja herättäisivät kappaleiden luonteille ominaisia mielikuvia.

Pienten oppilaiden kanssa on usein tapana leikkiä pianotunnilla, sillä leikki on lapselle luonnollisin tapa oppia. Halusimme kuitenkin viedä ajatusta leikistä hieman pidemmälle. Ajattelimme, että jos soitettavat kappaleet olisivat aiheiltaan ja tunnelmaltaan leikkimielisiä, leikki ei olisi vain pieni yksityiskohta pianotunnilla, vaan läsnä koko tunnin ajan. Pohdittuumme lisäohjelmiston tarvetta ja leikin tärkeyttä opetustilanteessa ajatus omien sävellysten tekemisestä alkoi pyöriä mielessä. Päätimme kokeilla, olisiko mahdollista säveltää kappaleita, jotka olisivat aloittelijoille tarpeeksi yksinkertaisia, mutta silti musiikillisesti rikkaita. Koska aloittelevien oppilaiden kyvyt tuovat omat haasteensa erilaisten tunnelmien luomiselle, päätimme säveltää kappaleisiimme säestykset, jotka mahdollistaisivat leikin sisällyttämisen itse kappaleisiin. Säestysten lisäksi halusimme, että kappaleissa olisi sanoitukset, joiden avulla oppilas pääsisi itse ilmaisemaan musiikin hänessä herättämiä mielikuvia. Meistä on tärkeää soittoharrastuksen alkutaipaleelta asti antaa tilaa lapsen omille ajatuksille, ja päätimme toteuttaa tämän omissa kappaleissamme siten, että oppilas saisi itse keksiä kappaleeseen tarinan ja sanoitukset.

Opettaessamme olemme huomanneet, miten suuri merkitys kappalevalinnoilla on oppilaan innostukselle ja kyvylle hahmottaa musiikkia. Opettajan tehtävänä on löytää jokaiselle oppilaalle mielekästä soitettavaa. Tärkeää oppilaan kiinnostuksen kannalta on meidän mielestämme se, että alkeista lähtien jokaisella kappaleella olisi oma tarinansa kerrottavana. Sillä siellä, missä on leikkiä, mielikuvitusta ja luovuutta, on myös iloa ja tyydytystä (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 33).

Koska halusimme itse päästä kokeilemaan leikin merkitystä lapsen oppimiselle käytännössä emmekä vain tutkia sitä, päädyimme tekemään opinnäytetyöstä taiteellis-toiminnallisen. Opinnäytetyömme on kokonaisuus, joka koostuu kirjallisen osion lisäksi nuoteista ja äänitteestä, joita ei julkaista.

2 LEIKKI, MIELIKUVITUS JA PIANONSOITTO

Leikki

jos sitä oikein vaalitaan,

avaa lapselle maailman

johon hänet on kasvatettava

ja kehittää lasta tulevia tehtäviään varten

Friedrich Fröbel

Työskennellessämme pienten lasten kanssa olemme todenneet leikin olevan tärkeä osa lapsen jokapäiväistä elämää niin päämäärään tähtäävässä kuin vapaassakin toiminnassa. Lapsi oppii, kun hän voi toimia itselleen ominaisella tavalla. Leikki on lapsen oma kertomus, jonka hän punoo kokoon hetken tunnelmista ja niistä aineksista, joita hän on elämästä omaksunut. Leikissä lapsi kokee olevansa itse oman elämänsä vaikuttaja ja hankkii samalla ominaisuuksia ja taitoja tulevia tehtäviä varten. Siksi olemmekin samaa mieltä Heleniuksen kanssa, jonka mukaan leikki ei ole irrallinen elämänalue, vaan sen merkitys oppimisessa ja ajattelun kehityksessä on korvaamaton. (Helenius 1993, 6-44.)

Ensimmäisestä henkäyksestä lähtien leikki on tärkeä osa lapsen elämää. Sillä ei ole hyötytarkoitusta, vaan se on vapaa hetkessä olemisen tila, jossa kaikki on mahdollista. Leikki kuuluu lapsen perustarpeisiin ja on olennainen osa lapsen elämää, kasvatusta ja oppimista. (Torniainen 2004, 2.) Se on ilmiö, joka tuottaa päänsäivä sille, joka sen haluaa määritellä yksiselitteisesti ja kompaktisti. Leikin tärkeys arkielämässä jakaa kuitenkin mielipiteitä. Toiset pitävät leikkimistä pelkkänä ylellisenä ajankuluna, kun taas toisten mielestä leikkiminen on lapsen toiminnoista kaikkein tärkein. (Piers & Landau 1980, 11.) Kreikkalaisen filosofin Platonin (427-347 eKr) mukaan leikin toiminnassa luodaan perustaa koko elämää varten (Helenius 1993, 10).

2.1 Leikki ja mielikuvitus lapsen elämässä

Leikki on kokonaisvaltaista toimintaa, jossa lapset oppivat tietojensa, kielen, esineiden ja kehon liikkeiden avulla hahmottamaan omaa kehoaan ja ympäristöään ja alkavat oivaltaa asioiden yhteyksiä ja merkityksiä (Christensen & Launer 1985, 72). Sen lisäksi, että leikki on lapselle tapa oppia, se on Piersin ja Landaun mielestä jopa ainoa hyvä ja kestävä tapa oppia. Leikki nähdään myös välineenä sekä sosiaalisten, fyysisten, emotionaalisten että henkisten taitojen hankkimisessa ja hiomisessa. (Piers & Landau 1980, 11.)

Jo varhaisimmassa äidin ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa, kosketuksessa, katselussa ja liikkumisessa on osallisena leikki ja sen kasvattava ja opettava voima. Ensimmäiset leikit ovat äidin ja lapsen välisiä, ja leikkikenttänä toimivat äidin ja lapsen kehot. Kun lapsi ymmärtää, että hänestä huolehtiva ihminen on aina saatavilla, hänelle syntyy luottamus, jonka ansiosta hän pystyy kohtaamaan ympäristönsä itsenäisesti. Pikkuhiljaa äidin syli vaihtuu lattialla ryömimiseen ja ensimmäisen ikävuoden tienoilla lapsi alkaa erilaisten *tutkimisleikkien* avulla kehittää paitsi motorisia taitojaan, myös loogista ajattelukykyään. Hän alkaa hahmottaa esineiden merkityksiä, etäisyyksiä ja syy-seuraussuhdetta sekä oppia esineiden ja ihmisten pysyvyydestä, mikä on tärkeää emotionaaliselle ja älylliselle kehitykselle. (Piers & Landau 1980, 15-22.)

Pieni lapsi ei pidä itseään erillisenä ulkoisesta maailmasta, eikä osana maailmaa, vaan hän ajattelee maailman osana itseään. Käsitettyään aluksi maailman kokonaisuutena lapsi kykenee vähitellen rajaamaan eri henkilöitä, esineitä ja ilmiöitä toisistaan. Lapsen mielikuvitusmaailma syntyy ulkoisen ja sisäisen todellisuuden jäsentymisen kautta hänen rakentaessaan ajatuksia ulkoisen ja sisäisen todellisuuden rajan yli. Mielikuvitusleikki mahdollistaa lapselle tärkeän oppimismahdollisuuden, jonka avulla lapsi rakentaa sisäistä maailmaansa. Alussa lapsi yhdistää käsityksensä, ajatuksensa ja kielensä ainoastaan konkreettiseen, aistein ja kehon avulla koettuun. Toista ikävuotta kohti mennessään hänen käsityksensä alkavat kuitenkin vapautua todellisuuden konkreettisista ilmenemismuodoista, selvästä ja havainnollisesta, ja liittyä käsitteisiin ja symboleihin pohjautuviin käsityksiin, ajatteluun. Kykyä tämän kaltaiseen ajatteluun voidaan pitää tuloksena hyvin kootuista ajatusrakennelmista, joille on

luotu pohja konkreettisten kokemusten ja elämysten avulla. (Rödstam 1990, 12-17.)

2.2 Leikki eri ikäisenä

Lapsen maailma on todellinen. Lapsi ei elä unen ja fantasian maailmoissa, kuten jotkut tutkijat väittävät. Hänen on opittava ymmärtämään maailmaa, jossa hän kasvaa, elääkseen siinä. Ajatukset ja tunteet, joita leikissä käsitellään, ovat tosielämästä. Perehtyäkseen maailmaan paremmin lapsi voi leikissä itsenäisesti vaikuttaa ympäristöönsä ja muuttaa sitä. (Christensen & Launer 1985, 73.)

Kuvitteluleikit ovat lapselle tyypillisiä toisen ja kolmannen ikävuoden vaiheilla. Ne heijastavat todellisuutta, ja niiden avulla lapset valmistautuvat käsittelemään pelkoja ja kipuja, joita he kohtaavat elämässä. (Piers & Landau 1980, 11.)

Kolmannen ikävuoden tienoilla lapsi alkaa mielikuviin ja esineiden käsittelyyn perustuvan leikin avulla valmistautua *roolileikkiin*, joka on lapsuusiän leikin kypsän muoto. Neljävuotiaana lapsi elää vaihetta, jolle on ominaista kielellisen ilmaisuuden nopea kehittyminen ja mielikuvituksen vilkastuminen: leikki siirtyy entistä enemmän kielelliselle tasolle ja leikkien aiheet monipuolistuvat. Viidestä seitsemänteen ikävuoteen lapsella on valmiudet asettua toisen rooliin; hän erottaa tietyn tyyppisen henkilön tunnusmerkit ja yhdistää teot osaksi tätä. Roolivalinta ilmentää lapsen kokemuksia ja kehittyvää persoonallisuutta. Sosiaalisten taitojen kehittyessä kiistat rooleista johtavat niitä koskeviin sääntöihin. Vähitellen lapset pyrkivät leikeissään tasavertaisuuteen ja toistensa kunnioittamiseen, mistä seuraa roolileikin taka-alalle työntävät *sääntöleikit*. Sääntöleikit edustavat sen verran pitkälle kehittyntä leikin muotoa, että ne ovat tyypillisiä vasta kouluikäiselle lapselle. (Helenius 1993, 36-46.)

Leikki ja toiminta ovat kuusivuotiaalle pääasiallisia oppimisvälineitä. Huolimatta siitä, että hän on valmis päämäärään tähtäävään oppimiseen, on hän silti vielä pieni lapsi, joka tarvitsee aikaa leikkiäkseen. (Karvonen & Lehtinen 2009, 30). Kuusivuotias pystyy jo pitkäjänteiseen *ryhmäleikkiin* ja sääntöpeleihin ja sopeutuu hyvin ryhmään. Tällöin kuvitteluleikki muuttuu monipuolisemmaksi: lapsi suunnittelee leikin etukäteen ja pyrkii toteuttamaan sen. (Vilkko-Riihelä 1999, 234-235.) Kuusivuotiaana lapsi on todella tiedonhaluinen. Hän on kiinnostunut

ympäristössään yhä enemmän erilaisista aiheista, kuten muista maista tai avaruudesta ja kertoo mielellään itse satuja ja tarinoita. Kielen kehittämisen lomassa hän on kiinnostunut myös liikkumisesta, ja erilaisten liikunnallisten leikkien kautta oma keho tulee yhä tutummaksi ja motoriset taidot kehittyvät entisestään. Kuusivuotiaan lapsen tunne-elämä muuttuu ailahtelevammaksi, ja hän tarvitsee paljon huomiota ja ymmärrystä. On tärkeää ottaa huomioon kuusivuotiaan omat ideat ja rohkaista häntä. (Kahri 2003, 34.)

Koulun alkaessa lapsen maailma muuttuu yhä realistisemmaksi. Kouluikäisen itsesäätelykyky lisääntyy, ja kokemusmaailman laajentuessa hän tietää, miten erilaisissa tilanteissa toimitaan. Leikki-ikäiseen verrattuna lapsen itsetuntemus on kehittynyt, ja tekojen perusteleminen tapahtuu tunteiden ja persoonallisuuden pohjalta. Kokemusmaailman laajentuessa hän tietää, miten erilaisissa tilanteissa toimitaan. Lapsen osatessa kontrolloida käyttäytymistään, hän pystyy 25-45 minuuttia kestävään keskittyneeseen työskentelyyn. (Rämäkkö & Saunanen 2010.)

Vähitellen sosiaaliset leikit tulevat suuremmaksi osaksi elämää, ja niiden myötä syntyy kiinteitä ystävyys-suhteita. Yksinleikki muuttuu jäsentyneemmäksi, kuten askarteluksi tai rakentamiseksi. Todellisuuden ja mielikuvituksen raja on häilyvä, mutta lapsi tarvitsee satua ja mielikuvituksen mahdollisuuksien kokeilua. (Vilkko-Riihelä 1999, 234-235.)

2.3 Pianonsoiton alkeisopetuksesta

Pianonsoitonopintojen pariin hakeutuvien ikähaitari on nykyään hyvin laaja, ja on vaikea sanoa, mikä todellisuudessa on yleisin aloitusikä. Joidenkin pianonsoiton ammattilaisten mielestä soitonopinnot kannattaisi aloittaa mahdollisimman pienenä heti kun vain mahdollista, toisten mielestä olisi hyvä odottaa lapsen kiinnostuksen luonnollista heräämistä tai aikaa, jolloin lapsi pystyy keskittymään tarpeeksi hyvin. Pianopedagogi Rauno Jussilan mukaan pianonsoitonopinnot olisi hyvä aloittaa vähän ennen koulunkäynnin alkamista tai jonkin aikaa sen jälkeen johtuen suuresta elämänmuutoksesta, jonka koulunkäynnin aloittaminen tuo

tullessaan (Jussila 2012). Omien oppilaidemme perusteella olemme todenneet yleisimmän aloittamisajankohdan olevan kuudennen ja seitsemännän ikävuoden tienoilla. Sen vuoksi olemme säveltäneet alkeisohjelmistoa juuri edellä mainittua ikäryhmää ajatellen.

Opetuksen ja kasvatuksen on tarkoitus kehittää ihmistä. Musiikin opettajat eivät vain opeta musiikkia, vaan kasvattavat musiikin avulla. Musiikkia ei voida opettaa niin, ettei samalla vaikutettaisi oppilaan persoonallisuuteen. (Biro-Niva 1992, 4.) Tämän ajatuksen tulisi olla opettamisen lähtökohta. Jos se, mitä opettaa, vaikuttaa oppilaan persoonallisuuteen, pitäisi oppilaan persoonallisuuden vastavuoroisesti vaikuttaa siihen, miten opettaa.

Biro-Nivan mukaan oppilaan tulisi ensimmäisestä soittotunnista lähtien oppia tunnistamaan ajatuksia ja tunteita, joita musiikki sisältää, sekä löytää kappaleen tunnelma mielikuvituksen avulla. Opettajan tehtävä on oman esimerkinsä kautta ruokkia lapsen mielikuvitusta ja ohjailla musiikillisia mielikuvia. Pienten lasten opetuksessa on tärkeää muistaa, että pianonsoiton opetus ei ole vain kappaleen opettamista, vaan musiikin omaksumista. Pienen oppilaan kyvyt, mahdollisuudet ja ympäristö saattavat rajoittaa hyvää soittosuoritusta. Siksi aloittelevien oppilaiden kanssa leikitään leikkejä, jotka sisältävät musiikillisia elementtejä ja joissa lapsi pääsee ilmaisemaan itseään ilman soittimen tuomia rajoitteita. (Biro-Niva 1992, 4.)

Suomalaiset kasvatusjärjestelmän alaiset musiikkioppilaitokset antavat tavoitteellista instrumenttiopetusta taiteen perusopetuksen yleisen tai laajan oppimäärän mukaisesti. Molempien tavoitteissa kehoitetaan huomioimaan oppilas yksilöllisesti. Erityisesti esille tuodaan oppilaan persoonallisuuden tukeminen ja luovuuden kehittäminen. (Opetushallitus 2002 & 2005.) Mielestämme nämä ovat ehdottomasti kaksi tärkeintä asiaa, jotka musiikkipedagogin tulisi opetuksessaan ottaa huomioon. Musiikilla on todettu olevan terveyttä edistäviä vaikutuksia muun muassa ihmisen henkiseen kasvuun ja persoonallisuuden kehittymiseen. Valitettavasti musiikinopiskelulla voidaan saada aikaa myös täysin päinvastaisia tuloksia. Lehtosen mukaan tavoitelauseista huolimatta musiikkioppilaitosjärjestelmä on pohjautunut lähinnä ammattimuusikoiden valikointiin ja kasvatukseen. Persoonallisuuden ja henkisen kasvun tukeminen on

jäänyt suorittamisen jalkoihin ja moni on oppinut, ettei ole tarpeeksi lahjakas harrastaakseen musiikkia. (Lehtonen 2004, 9.) Harmiksemme joudumme toteamaan Lehtosen olevan oikeassa. Itse musiikkiopistokoulutuksen läpikäyneenä tiedämme, että hyvin suoriutuminen jättää valitettavan usein persoonallisuuden huomioon ottamisen taka-alalle. Siksi opettaessamme meille erityisen tärkeää on ottaa oppilas huomioon yksilönä, eikä lokeroida lahjakkuuden tai älykkyyden perusteella. Mielestämme leikki on erinomainen keino toteuttaa yksilöllistä opetusta. Myös Hermanfors toteaa leikin olevan hyvä väline, jolla jakaa lapsen kanssa sama maailma ja sen kautta päästä lähelle lasta (Laurinoli 2012).

Perinteinen tapa opettaa lapsiryhmiä edellyttää lapsilta hiljaa istumista ja itsensä hillitsemistä. Kemppisen mielestä lasten opetukseen tulisi kuitenkin liittyä vallattomuutta, naurua, itse keksittyjä juttuja, laulamista, spontaaniutta ja luovaa hulluutta. (Kemppinen 2000, 12). Mielestämme Kemppinen on oikeassa, pianonsoitonopiskelun tulisi olla hauskaa. Taitava pedagogi luo edellytyksiä hauskoille leikeille, tarkkailee niitä ja niiden avulla saa selville, mistä lapsi on kiinnostunut. Lisäksi hän antaa tilaa lapsen omille ideoille ja rohkaisee lasta toteuttamaan niitä. ”Lapsi pystyy soittamaan instrumentillaan vain sen, mitä hän ymmärtää” (Biro-Niva 1992, 5). Siksi on tärkeää opettaa yksilöllisesti ja löytää kullekin oppilaalle sopivat leikit ja mielikuvat.

Lapsen tulee saada soittaa heti ensimmäisellä tunnilla. On tärkeää, että oppilas saa alusta asti katsella, kuunnella ja kokeilla musiikin tuottamista. Soittaessa on tärkeää käyttää koko koskettimistoa, sekä mustia että valkoisia koskettimia, jotta lapsi tutustuu omaan instrumenttiinsa. (Biro-Niva 1992, 9.) Piano on poikkeuksellinen soitin siinä suhteessa, että sen koskettimien koko on vakio. Tämä tuo oman hankaluutensa pienten lasten opettamiseen, sillä toisin kuin esimerkiksi jousisoittimien kohdalla, pianoa ei voida säätää oppilaan mittojen mukaan. Penkin korkeus ja etäisyys pianosta ovat ainoat asiat, joihin voidaan vaikuttaa. Pieneltä soittajalta vaatii paljon voimaa saada painettua pianon koskettimia alas. Siksi on tärkeää tehdä tunnilla myös harjoituksia, jotka eivät tapahdu pianon ääressä, sillä silloin lapsen fyysinen kehitys ei ole esteenä musiikin tuottamiselle ja musiikillisen ymmärryksen kehitykselle. Siksi leikkimisen tulisi olla olennainen osa aloittelevan oppilaan pianotunteja.

Luonnolliseksi soittotavaksi kutsutaan sellaista, johon koko keho osallistuu. Soittaessa sävelkulut toteutetaan liikkeen avulla; ääni ja musiikki siis perustuvat liikkeeseen. Se, millainen liike kulloinkin tarvitaan, valitaan sen mukaan, minkälainen ääni halutaan saada aikaan. Kaiken pianonsoiton tekniikan perustana on löytää mahdollisimman luonnollinen liike, joka palvelee musiikin tulkintaa. Oppilaan kehon tulisi olla rento ja joustava ja sormien pitäisi olla luonnollisessa ja mukavassa asennossa. Oppilaan liikeratojen kehittäminen tulisi aloittaa käsivarren liikkeestä, sillä pienen oppilaan sormet ovat kehittymättömät ja itsenäinen sormityöskentely tuottaa vaikeuksia. (Biro-Niva 1992, 17-18.)

2.4 Leikin ja mielikuvituksen käyttö pianonsoitonopetuksessa

Millä tavalla leikkiä voi sitten soveltaa pianonsoitonopetuksessa? Olemme todenneet, että oppilaiden erilaisista taustoista huolimatta tarinat ja sadut ovat tuttuja jokaiselle. Kemppisen mukaan satuja ja tarinoita on luultavasti kerrottu niin kauan kuin ihminen on ollut olemassa. Maailma on kuitenkin muuttunut, ja elämämme elementtejä ovat entistä enemmän kiire, kilpailu ja jatkuvasti menossa oleminen. Kiireisen elämän keskellä tarinoiden avulla voidaan virittäytyä luovuuden tilaan ja ne auttavat rauhoittumaan. Satujen kautta lapsilla on mahdollisuus kokea erilaisia maailmoja. Mielikuvitusmaailmat tuovat toivoa ja uutta näkökulmaa niin lapsille kuin aikuisillekin. (Kemppinen 2000, 1-3, 40). Helenius kirjoittaa, että sadut ovat lapsille merkittävä leikkien lähde. Satujen avulla lapsi voi hahmottaa asioita, joista tosielämässä on vaikea päästä selville. Sadut myös opettavat lapselle käsitystä hyvästä ja pahasta. (Helenius 1993, 44.) Ne ovat lapselle seikkailua arjessa. Jotta tarina kiinnostaisi lasta, sen tulee herättää hänen uteliaisuutensa (Kemppinen 2000, 5). Kun lapselle annetaan vapaus kappaleen tarinoittamiseen, voi hän valita itseään kiinnostavan aiheen ja sen avulla tehdä kappaleesta omannäköisensä ja sitä toteuttamalla ilmaista itseään.

Jokainen tarina koostuu kolmesta osasta: alusta, keskiosasta ja lopusta. Tarinan alun tulisi olla houkutteleva ja sen tulisi temmata kuulija mukaansa. Tarinan lopussa on aina jonkinlainen loppuhuipentuma ja sen jälkeen ratkaisu. Juoni toimii tarinan punaisena lankana, ja se pitää kuulijan mielenkiintoa yllä. Tarinaan

voi luoda tietynlaista ilmapiiriä tarinan luonteen mukaan. (Kemppinen 2000, 41-42). Mielestämme jokaisen sävelletyn teoksen tulisi kertoa tarina tai oikeastaan olla tarina. Kappaleen juonen tulisi kulkea läpi koko kappaleen, jotta soittaminen olisi mielekästä. Jokaisen kirjoitetun sävelen pitäisi olla luomassa kyseiselle kappaleelle haluttua ilmapiiriä. Toimivassa kappaleessa on jokin asia, joka saa kuulijan kiinnostumaan kappaleesta. Mielestämme on tärkeää, erityisesti sävellettyä alkeismateriaalia lapsille, herättää lapsen mielenkiinto. Se voi herätä erikoisen soinnun tai hauskan säestyksen myötä.

Tarinan keksiminen vaatii mielikuvitusta. Mielikuvitus ei ole synnynnäinen ominaisuus, mutta ruokkimalla sitä havainnoilla ja kokemuksilla sitä voidaan kehittää. (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 101.) Jos oppilas ei ole kasvanut tarinoiden ympäröimänä, saattaa mielikuvituksen käyttö sekä kappaleiden tarinoittaminen ja sanoittaminen tuntua aluksi vieraalta ja vaikealta. Siksi opettajalla olisi tärkeä olla ehdotuksia siitä, mikä kyseisen kappaleen tarina voisi olla. Tarinan keksimiseksi ja sen toteuttamiseksi opettaja voi auttaa oppilasta miettimään ensisijaisesti kappaleen nimen ja sen lisäksi muun muassa kappaleen äänenvoimakkuuden, korkealla ja matalalla liikkuvien äänien, äänien pituuksien ja tempon osuutta tarinan kulkuun. Oppilas yhdistää korkeat äänet todennäköisesti ennemmin tuikkiviin tähtiin kuin raskaisiin askeliin ja reippaan tempon mieluummin riemuun kuin suruun.

Biro-Nivan mielestä musiikkikasvatus tulisi aloittaa opettamalla kansan- ja lastenlauluja, sillä niiden artikulaatio ja rytmi ovat yksinkertaisia. Lauluissa olevat sanat auttavat hahmottamaan ja muistamaan melodian paremmin. Jokainen kappale tulisi siis ensin opetella laulamaan ja sitten vasta soittamaan. (Biro-Niva 1992, 7.) Myös Niemeläisen mukaan laulaminen lisää opettajan ja oppilaan yhteenkuuluvuuden tunnetta, avaa korvia ja lisää kehontuntemusta (Niemeläinen 2008, 25). Laulussa olevien sanojen lisäksi mielestämme oleellisia ovat sanojen merkitykset. Kun oppilas saa itse keksiä kappaleeseen sanat, hän muistaa ne paremmin ja pystyy laulamalla saamaan niistä aineksia kappaleen opettelemiseen. Laulettaessa oppilas voi samaan aikaan tutustua sekä kappaleen melodiaan että tunnetilaan. Kun kaikki energia ei ole suunnattuna oikeiden äänien löytämiseen pianosta, hän voi laulamisen lisäksi käyttää kehoaan apuna tarinan sisäistämiseksi. Oppilasta on tärkeää rohkaista keksimään itse tarinoita ja sanoituksia ja korostaa

sitä, että ei ole olemassa yhtä oikeaa asiaa, mitä musiikilla voi ilmaista. Säveltämissämme kappaleissa on kaikissa valmiina sanat, joita opettaja voi käyttää apuna, jos tarinan keksiminen ja sanoittaminen tuntuu oppilaasta liian haastavalta. Kappaleiden nimillä on oleellinen rooli kappaleiden luonteiden ja tarinoiden suhteen. Yhdistämällä erilaiset sävelkulut ja harmoniat mielikuviin ja eläytymällä niihin kappaleesta tulee elämyksellinen tarina.

Mielestämme tarina mahdollistaa leikin toteutumisen. Kun kappaleella on tarina, sen kulkua ja soivaa toteuttamista voi rikastuttaa käymällä tarinaa aluksi läpi leikkien ilman soitinta. Jos lapsen kanssa esimerkiksi haluaa soittaa kappaleen, joka kuvastaa norsun ja hiiren vuoropuhelua, on ennen soittamista hyvä miettiä, minkälaisia mielikuvia kyseiset eläimet herättävät, ja ilmaista syntyneitä mielikuvia omasta kehosta synnyttävien liikkeiden ja äänien avulla. Oppilaan kanssa voidaan esimerkiksi liikkua tilassa hakien norsulle ja hiirelle tyypillisiä liikkeitä ja sitten miettiä, miten ne saataisiin toteutettua soittimen ääressä.

Vaikka pianokoulujen tarjonta alkeiskappaleille on laaja, olemme opettaessamme huomanneet selvän tarpeen alkeisohjelmistolle, joka tukee opettajaa sisällyttämään leikin osaksi pianotunteja. Monissa alkeispianokouluissa on tunnettuja lastenlauluja, jotta soiton voisi aloittaa turvalliselta pohjalta. Laulut ja niihin sisältyvät tarinat ovat entuudestaan tuttuja. Tunteamattomien kappaleiden kanssa työskennellessään opettajan ja oppilaan on tehtävä enemmän työtä elävöittääkseen kappaleen tarinaa. Edistääksemme leikin sisällyttämistä pianotunteihin sävelsimme jo olemassa olevan ohjelmiston tueksi kappaleita, joissa yhdistyvät soittaminen, laulaminen ja leikkiminen. Jo Czerny suositteli annettavaksi ”heti kun voi, pieniä miellyttäviä sävellyksiä oppilaan iloksi ja opinhalun lisäämiseksi” (Kianto 1994,17). Mielikuvien, tarinoiden ja niiden kautta syntyvien leikkien ja liikkeiden avulla oppilaan on helpompi tutustua kehoonsa ja löytää luontainen tapa äänen synnyttämiselle. Kun kappale on mielenkiintoinen, soittaminen on hauskaa ja hauskuuden kautta oppilas kykenee rentoutumaan oppimistilanteessa.

3 SÄVELLYSTEN SYNTYMINEN

3.1 Minäkö säveltäisin?

Olimme sattumalta molemmat tehneet itseksemme muutaman sävellyksen jo ennen opinnäytetyön aloittamista. Ensimmäiset sävellykset syntyivät yllättävän helposti kokemattomuudestamme huolimatta, ja ne pääsivät valmistuttuaan heti koekäyttöön. Oppilaat innostuivat kappaleista, ja ne osoittautuivat menestyksiksi, mikä antoi meille lisäpontta jatkaa säveltämistä. Kun päätimme alkaa tehdä opinnäytetyötä yhdessä, kokeilimme ensin säveltämistä yhteistyönä. Se ei kuitenkaan ottanut sujuakseen, sillä aikataulumme menivät usein ristiin, ja kun pääsimme vihdoinkin tulemaan yhteen, ei ideoita tuntunut niinä hetkinä syntyvän. Lopulta päädyimme tekemään kappaleita itseksemme.

Vaikka säveltämisen pääpaino oli hauskojen ja mielikuvituksellisten kappaleiden tuottaminen, halusimme tehdä kappaleista loogisesti eteneviä ja tuoda niissä esille tiettyjä teknisiä asioita. Teimme listan kappaleista, joille koimme olevan tarvetta, alkaen yhden sormen kappaleista ja edeten yksi sormi kerrallaan aina viiden sormen kappaleisiin. Lista toimi suunnannäyttäjänä sävellyksille, ja se auttoi meitä jäsentämään kokonaisuutta.

3.2 Ainon sävellysprosessista

Sävellysprosessin alettua huomasin kulkevani aina nuottilehtiö laukussa, sillä inspiraatio saattoi tulla milloin tahansa. Osa kappaleiden melodioista tuli mieleen odottaessani bussia tai ruokakaupan jonossa. Välillä taas istuin pianon ääreen ja päätin säveltää. Kappaleet syntyivät yllättävän nopeasti, lyhyissä hetkissä, eikä niitä tarvinnut paljoa muokkailla jälkikäteen. Musiikin harmoniat ovat minulle tärkeä elementti, ja aloitin usein säveltämisen sillä, että keksin ensin hauskan sointukulun tai erikoisen melodian ja mietin, mitä sen avulla voisi kertoa. Välillä tuntui vaikealta löytää aikaa säveltämiselle kaiken arjen puuhastelun keskelle, mutta kun vihdoinkin pääsin istahtamaan pianon ääreen, kappaleet tuntuivat syntyvän

kuin itsestään. Uskon että helppous johtui osittain siitä, että minulla oli selkeä näkemys, minkälaisilta kappaleiden tulisi kuulostaa.

3.3 Sannan sävellysprosessista

Lähes poikkeuksetta sävellykseni saivat alkunsa pienestä melodianpätkästä, johon mielikuva heräsi milloin pianon ääressä erilaisia melodioita improvisoidessa, milloin erilaisissa ympäristöissä vaihtelevien tunnetilojen vallassa. Monesti mielessäni soi todella varteenotettavia melodioita, mutta kun en heti kirjoittanut niitä muistiin, ne pääsivät karkuun. Säestykset syntyivät melodian tueksi ilmaisemaan kappaleeseen haluttua tarinaa.

Tarvittavien kappaleiden miettiminen etukäteen oli sekä suuri haaste että apu. Toisaalta oli helpompaa säveltää tiettyjen rajojen puitteissa, toisaalta taas suurin haaste oli päästää irti alkuperäisestä ideasta. Joskus lystikäs melodia osoittautui liian haastavaksi alkeismateriaaliksi tai säestyksestä syntyneen kuulokuvan toteuttaminen käytännössä ei ollutkaan niin yksinkertaista. Kun visio oli selkeä ja miellyttävä, tuntui vaikealta alkaa muuttaa sitä ulkoisten tekijöiden, kuten kappaleiden linjauksen tai säveltämiseen liittyvien kaavojen vuoksi.

Lopulta oli todella merkityksellistä huomata, että osasin luoda pieniä kappaleita onnistuneesti. Kaiken kaikkiaan sävellysprosessi on innostanut minua paitsi jatkamaan säveltämistä, myös kehittämään työskentelyäni pianonsoitonopettajana.

3.4 Kappaleiden sisältämistä periaatteista

Kaikki kappaleet on tarkoitettu soittaa sekä oikealla että vasemmalla kädellä vuorotellen. Jotta soittoasento säilyy hyvänä, tulisi penkin paikkaa siirtää riippuen siitä, kummalla kädellä soitetaan. Edistyneempien tai enemmän haastetta kaipaavien oppilaiden kanssa voidaan kappaleita soittaa myös unisonossa molemmilla käsillä, jolloin toinen käsi soittaa oktaavia korkeammalta tai matalammalta, riippuen siitä, onko alkuperäinen melodia kirjoitettu G- vai F-

avaimelle. Luettelimme periaatteita ja musiikillisia elementtejä, jotka otimme huomioon säveltäessämme kappaleita, jotta ne loisivat mahdollisimman otollisen maaperän leikin käyttämiselle opetustilanteessa. Esittelemme periaatteet seuraavassa lyhyesti.

3.4.1 Yhteissoitto ja kuunteleminen

Kuten johdannossa totesimme, päätimme alusta asti säveltää kappaleita, joihin kuuluisi säästys, sillä meille oli tärkeää se, että pystyimme luomaan erilaisia ja monipuolisia musiikillisia maailmoita. Opettaessamme olemme huomanneet kuuntelemisen osoittautuneen monelle pianonsoiton aloittaneelle lapselle haasteelliseksi. On kiire päästä kappaleen loppuun, eikä soittamisen laatuun välttämättä jakseta kiinnittää huomiota. Säveltämissämme kappaleissa halusimme tuoda esille kuuntelun tärkeyttä. Tauot ja pitkät äänet tuntuvat monille turhilta, ja niitä on ikävä laskea. Totesimme, että taukojen hahmottamisen pitäisi perustua laskemisen sijasta kuuntelemiselle, jotta ne tuntuisivat lapsesta merkityksellisiltä. Päätimme sisällyttää kappaleisiin paljon taukoja sekä pitkiä ääniä joiden, aikana säästyksessä tapahtuu mielenkiintoisia sävelkulkuja, jotta kuuntelemisesta ja yhteissoitosta tulisi luonnollinen ja hauska osa soittamista. Esimerkiksi Retkellä-kappaleen toiseksi viimeisen tahdin tauot voivat kuvastaa sitä, että piiloudutaan kiven tai puun taakse ja viimeisessä tahdissa hypähdetään pois piilosta. Tai sitä, että taukotahdin aikana karhu tulee vastaan ja siksi pitää pysähtyä, kunnes viimeisessä tahdissa karhu lähtee pois ja retkellä olijat juoksevat takaisin kotiin. Taukojen aikana tapahtuu siis jokin merkittävä juonenkäännös, minkä ansiosta ne tuovat hauskuutta ja jännitystä kappaleeseen ja ovat siten osana musiikillista leikkiä.

3.4.2 Kappaleiden aloitus ja lopetus

Halusimme tehdä kappaleiden aloituksista erilaisia ja siksi sävelsimme muutamiin kappaleisiin alkusoiton. Alkusoiton tarkoituksena on paitsi löytää yhteinen pulssi

ja harjoitella sisääntuloa, myös virittää oppilas kappaleen tunnelmaan.

Esimerkiksi Jääkuningattaren palatsi -kappaleen alkusoitto kuvastaa jääkuningattaren linnaa ja sitä, miten jäinen ja pysähtynyt tunnelma on, jolloin oppilaan on helppo löytää kappaleen tunnelma ja ilmentää sitä soitossaan.

Alkusoitollisissa kappaleissa opettaja päättää tempon ja oppilaan tehtävänä on mukauttaa oma soittamisensa annettuun tempoon. Yhtä tärkeää on osata aloittaa kappale ilman alkusoittoa. Silloin kunkin kappaleen tempo tulisi löytää ennen soittamista tapahtuvalla yhteisellä hengityksellä. Tällaisissa kappaleissa opettajan tehtävänä ei ole antaa valmista tempoa vaan seurata oppilasta, jolloin tällä on enemmän liikkumatilaa tempon suhteen.

Kappaleiden lopetukset ovat yhtä tärkeitä kuin kappaleiden aloitukset, ja siksi muutamat kappaleet päättyvät opettajan loppusoittoon. Oppilaan tulisi ymmärtää, että tarina voi jatkua senkin jälkeen, kun itsellä ei ole enää mitään soitettavaa. Taikamatto on hyvä esimerkki kappaleesta, jonka tarina jatkuu vielä loppusoiton aikana, ja sen avulla kannustetaan oppilasta kuuntelemaan kappale loppuun asti.

3.4.3 Dynamiikka ja tempo

Jätimme tarkoituksella kappaleista dynamiikkamerkinnot pois, sillä halusimme aktivoida lapsen mielikuvitusta. Vaikka olemme säveltäessä miettineet kappaleiden tunnelmaa ja tarinaa, on todettava, että jokainen lapsi kokee musiikin eri tavalla. Siksi halusimme antaa lapselle mahdollisuuden tuoda omaa näkemystään esille ja antaa hänen yhdessä opettajan kanssa miettiä, minkälaisia dynaamisia vaihteluita kappaleissa voisi käyttää. Esimerkiksi Hiipivät rosvot-kappaleen voi aloittaa hiljaa ja pikkuhiljaa kasvattaa äänen voimakkuutta, jolloin rosvojoukko tuntuu lähestyvän määränpäättään. Toinen vaihtoehto voisi olla soittaa koko kappale hiljaa, jos rosvot ovat joutuneet tiukkaan paikkaan ja joutuvat koko kappaleen ajan hiipimään niin hiljaa kuin pystyvät. Jos kappale taas kertoo koväänisistä möhömahaisista rosvoista, jotka yrittävät hiipiä, mutta eivät siinä onnistu, voisi dynamiikka alusta asti olla forte.

Dynamiikan lisäksi myös kappaleen tempon tulisi olla yhteydessä kappaleen tarinan kanssa. Esimerkiksi Ping Pingviini -kappaleessa, joka kertoo leikkivistä pingviineistä, alun tempo voi olla reippaampi kuin surullisen väliosan, jossa yksi

pingviineistä katoaa tai joutuu pulaan. Alun kertautuessa tempo voi palata takaisin reippaaseen tempoon, mikä vahvistaa erilaisten osien karakterejä.

Juonenkäänteitä voi siis korostaa tempon muutoksella, mikä tuo kappaleisiin leikkisyyttä.

3.4.4 Sormitukset

Kappaleet etenevät loogisesti aloittaen yhdellä sormella ja lisäten aina yhden sormen kerrallaan, kunnes kaikki viisi sormeja ovat käytössä. Tällöin lapsi saa rauhassa tutustua uuden sormen käyttämiseen kussakin kappaleessa. Soittaminen olisi hyvä aloittaa keskisormella, sillä silloin käden paino jakautuu tasaisesti ja käden asento pysyy luonnollisena, kun painopiste on käden keskellä. Tämän jälkeen mukaan voi ottaa etusormen ja peukalon sekä viimeisenä nimettömän ja pikkusormen, sillä niiden hienomotoriikka kehittyy myöhemmin kuin muiden sormien.

3.4.5 Yksinkertaisuus

Halusimme tehdä yksinkertaisia kappaleita, joissa ei ole liikaa teknisiä asioita samaan aikaan, jotta oppilas saa helpommin onnistumisen kokemuksia, ja soittamisen laatu säilyy. Siksi sormien käyttöä harjoitellaan yksi uusi sormi kerrallaan siten, että kussakin kappaleessa harjoitellaan aina yhtä tai kahta erilaista soittotapaa, kuten legatoa tai portatoa tai molempia. Jotta innostus uutta harrastusta kohtaan kasvaa, alkuvaiheessa on erityisen tärkeää se, että soittaminen ei tunnu vaikealta, vaan helpolta ja mukavalta. Siksi on tärkeää, ettei yksittäisen kappaleen sisällä ole liian monta erilaista teknistä asiaa. Uskomme että yksinkertaisuuden kautta lapsi pystyy paremmin keskittymään musiikilliseen ilmaisuun eli tarinan kertomiseen soittaessaan.

4 SÄVELLYKSET

4.1 1 sormen blues

1 sormen bluesin on tarkoitus olla ensimmäisiä kappaleita, joita oppilaan kanssa voidaan soittaa. Kappale on F-duurissa ja säestys noudattaa blues-kaavaa. Tämä kappale poikkeaa muista sävellyksistä siinä, että se ei varsinaisesti kerro erityistä tarinaa. Sävellyksessä on kuitenkin hauska tunnelma ja ronski blues-säestys, mikä pitää mielenkiintoa yllä. Lopussa oleva glissando on merkitty opettajan soitettavaksi, mutta myös oppilas voi sen mahdollisuuksien mukaan soittaa, jolloin opettaja soittaa vain viimeisenä olevan oktaavin.

Tässä kappaleessa käytetään nimensä mukaisesti vain yhtä sormea kerrallaan, ensisijaisesti keskisormea, mutta sen voi halutessaan soittaa läpi vaikka kaikilla sormilla. Kappaleessa harjoitellaan koko käden painon pudottamista koskettimistolle, mitä on mielestämme hyvä harjoitella bluesin avulla, sillä säestyksen rento tunnelma auttaa oppilastakin soittamaan rennosti ja hakemaan voimakasta ja hyvin soivaa ääntä. Blues-tunnelmaa ja rentoa meininkiä voi hakea esimerkiksi niin, että kävellään ympäri luokkaa coolilla asenteella, painopiste lähellä lattiaa.

Soitan bluesia, se on mukavaa,

soitan bluesia, yhdel sormella.

Kuunnelkaa, jammaillaan, soitan pianoa, jee!

4.2 Tähtien tuiketta

Tähtien tuiketta on kappale, jossa oppilas pääsee improvisoimaan käyttäen mustia koskettimia. Opettajan säestys on liikkuva, mutta pysähtyy puolinuotille tahdin puolivälissä, jolloin oppilas soittaa haluamansa mustan koskettimen haluamaltaan korkeudelta. Tämä puolinuotti kuvastaa uuden tähden syttymistä taivaalle.

Oppilas voi soittaa molemmilla käsillä samaan aikaan, vuorotellen tai yksi käsi kerrallaan, käyttäen apuna kaikkia sormia tai jopa nyrkkejä. Kappaleen tarkoituksena on tutustuttaa oppilasta soittimeen ja erilaisiin soittotapoihin ja antaa tilaa päästä kokeilemaan, minkälaisia ääniä mustista koskettimista voi saada. Kappaleessa harjoitellaan myös pehmeää soittotapaa ja liikkeen jatkuvuuden löytämistä uusien syttyvien tähtien välille. Tähtien tuikkimista voidaan leikkiä siten, että kädet laitetaan nyrkkiin ja avataan ja suljetaan hitaasti, mikä kuvastaa tähtien tuikkimista. Alla oleviin sanoituksiin on lisätty sanat myös säestyksen kohdalle, jotta oppilaan on helpompi hahmottaa oma sisääntulonsa sanalla pling.

Tähdet tuikkii pling. Tähdet tuikkii pling.

Tähdet tuikkii pling. Tähdet tuikkii pling.

4.3 Lumisateessa

Lumisateessa-kappale perustuu yksinkertaiselle kuviolle säestyksen oikeassa kädessä, mikä kuvastaa lumisadetta. Tämä kuvio toistuu koko kappaleen ajan hieman varioituna. Lumisateen tuntua on saatu aikaan myös käyttämällä terssittömiä sointuja kappaleen alku- ja loppuosassa, jolloin selkeää duuri-mollitonalityettä ei ole havaittavissa. Kappaleen edetessä tulee vasen käsi mukaan soittamaan murtosointukuviota, mikä yhdessä harmonian muuttumisen kanssa saa aikaan mielikuvan lumisateen voimistumisesta. Loppua kohden mentäessä säestys harventuu ja palaa takaisin alun tunnelmaan, ja lopulta lumisade lakkaa kokonaan. Oppilaan melodiassa olevat äänet ovat lumisateesta erottuvia yksittäisiä suuria lumihutaleita, jotka leijailevat hitaasti kohti maata.

Tässä kappaleessa on tarkoitus käyttää molempien käsien keskisormia ja harjoitella käsien vuorottelua soittaessa. Kun toinen käsi laskeutuu koskettimistolle, toinen samanaikaisesti nousee pehmeän ja hitaan liikkeen avulla käyttäen apuna mielikuvaa lumihutaleesta. Tätä liikettä on hyvä harjoitella ensin

ilman pianoa siten, että nostaa kädet ylös ja sitten laskee ne hitaasti kohti lattiaa. Hidasta liikettä voidaan havainnollistaa myös ottamalla silkkiharson palasia, joita heitellään ilmaan ja katsellaan, miten hitaasti ne putoavat alas. Koska oppilaan stemma on koko kappaleen läpi samanlainen, käytimme kappaleessa yksinkertaisia sanoja, jotka toistuvat. Halutessaan kappaleeseen voi myös keksiä tarinan, jossa tapahtuu enemmän asioita, jolloin sanoja voi keksiä lisää kappaleen edetessä. Säestyksen oikean käden lumisadekuvion voi tarvittaessa sanoittaa sanalla ”lumisade”, jos oppilaan on vaikea hahmottaa omaa sisääntuloaan.

Lunta satelee, hiljaa leijailee.

4.4 Aivastus

Aivastus-kappale kertoo nimensä mukaisesti aivastamisesta. Melodiassa on käytetty kaarta sitomaan kaksi säveltä toisiinsa, jolloin ensimmäinen niistä on pitkä ja painokas ja jälkimmäinen lyhyt ja kevyt, aivan kuten aivastuksessa. Säestyksen oikea käsi on kaaritettu melodian tavoin, jolloin vaikutelma korostuu. Kaarien lisäksi aivastusmaista tunnelmaa luovat kromaattisesti liikkuvat soinnut sekä vasemman käden glissandot. Kappaleessa käytetään kolmea sormea, peukaloa, etusormea ja keskisormea. Tämän kappaleen avulla harjoitellaan kahden äänen legaton soittamista eli käden painon pudottamista kaaren ensimmäiselle sävelelle ja jälkimmäisen sävelen soittamista kevyesti. Oppilas tutustuu myös keinuvaan $\frac{3}{4}$ -tahtilajiin. Aivastamista voidaan havainnollistaa leikin avulla esimerkiksi siten, että mennään kyykkyyntavulla ät ja sitten tavulla siu hypätään korkealle ilmaan.

Ätsiu, ätsiu, aivastan. Nenää hiukan kutittaa.

Ätsiu, ätsiu, aivastan. Nenää kutittaa, ätsiu!

4.5 Surullinen lintu

Tämän kappaleen on tarkoitus olla ensimmäinen kappale, jossa harjoitellaan pehmeää legatoa. Surullinen lintu kertoo tarinan linnusta, jota on kohdannut suuri suru. Oppilas saa itse keksiä tarinan siitä, mikä on aiheuttanut linnulle niin surullisen mielen. Alakuloista tunnelmaa korostaa rauhallinen tempo, mollisävellaji ja säestys, joka perustuu dominantti-toonikasuhteen voimaan. Kappaleen tunnelmaan pääsemistä ja legaton tuottamisessa auttavaa liikettä voi harjoitella leikkimällä lentävää lintua eläytyen samalla linnun suruun.

Kappale on tarkoitettu soitettavaksi oikealla kädellä, mutta sen voi soittaa kummalla kädellä tahansa opettajan harkinnan ja oppilaan tarpeen mukaan. Tässä kahden äänen pehmeän legaton kappaleessa käytetään etu- ja keskisormea, ja legaton lisäksi harjoitellaan kappaleen aloittamista yhtä aikaa.

Pikkulintu murheissaan oksalla istuu.

Lintu itkee suruaan, kyyneleet tippuu.

4.6 Seikkailu

Tämä riemukas kappale kertoo nimensä mukaisesti seikkailusta, joka sijoittuu oppilaan luomaan mielikuvitukselliseen tapahtumapaikkaan: viidakkoon tai kenties ihmemaahan. Tapahtumapaikan lisäksi oppilas voi miettiä, kuka on seikkailun päähenkilö. Tarinan alkuun saattamiseksi hän voi miettiä, mitä alkusoitto kuvaa. Se voi kuvata esimerkiksi mäen alas vierimistä ihmemaahan. Oppilas voi myös miettiä erilaisia tarkoituksia modulaatiolle ja kappaleen loppupuolella toistuvalla kromaattisella kululle.

Alkusoiton kromaattinen kulku virittää oppilasta tunnelmaan ja tempaisee mukaan seikkailuun. Seikkailullista tunnelmaa kappaleeseen tuo humppakomppiin pohjautuva säestys. Oppilas voi soittaa melodian tarpeen mukaan joko oikealla tai vasemmalla kädellä. Tarkoituksena on käyttää kolmea keskimmäistä sormea ja harjoitella kimmoisan staccaton soittamista. Opettajan soittaessa kromaattisen

kulun uudestaan kappaleen loppupuolella, keskittyy oppilas taukonsa aikana kuuntelemaan päätösääneen johtavaa säestystä ja päättämään kappaleen yhdessä opettajan kanssa. Modulaatio tuo seikkailuun lisämaustetta ja kohottaa tunnelmaa kohti loppuhuipennusta.

Koloon puun kurkistin, ihmemaahan vierähdin.

Eläimet puhuvat, puut ja pensaavat nauravat.

Seikkailu on hauskaa.

4.7 Lumottu maa

Näissä taianomaisissa tunnelmissa tutustutaan ensimmäistä kertaa kolmen äänen legatoon. Nimensä mukaisesti kappale lipuu alusta loppuun taianomaisissa tunnelmissa. Oppilas voi kuvailla lumotun maan ympäristöä tai kuvitella itse olevansa siellä. Melodian legato-kulku on kuin taikasauvan heilautus, ja oppilaan kannattaakin kokeilla, miten itse heilauttaisi taikasauvaa. Melodia kulkee a-mollissa ja yksinään kuvastaa enemmän surua kuin lumoa, mutta säestys ja melodia yhdistettynä saavat aikaan lumoavan tunnelman. Diskanttiaanista soitettavan melodian äänet ovat kuin hentoista taikapölyä leijailemassa ilmassa.

Keijut ja perhoset lentelevät.

Taikovat, kauniisti helisevät.

Lumoavat ne kaiken.

4.8 Retkellä

Tähän sävellykseen ei liity valmista tarinaa, vaan oppilaan tehtävänä olisi itse miettiä, minne retken voisi tehdä. Säestyksessä on käytetty rytmisesti muunneltua humppakomppia, mikä antaa kappaleelle reippaan ja menevän tunnelman. Kappale on G-duurissa, mutta 5. asteen sointu tahdeissa 2, 4, 6 ja 8 onkin muunneltu Dm7-soinnuksi, mikä tuo säestykseen mielenkiintoa. Melodia koostuu

G- ja F-duurisoinnuista, jotka soitetaan peukalolla, keskisormella ja pikkusormella harjoitellen kolmisointujen soitto-otetta. Kolmisointujen lisäksi kappaleessa harjoitellaan staccatojen ja pitkien äänien erilaisia soittotapoja ja niiden vuorottelua sekä taukojen kuuntelua yhteisessä taukotahdissa kappaleen lopussa. Kappaleen yhteydessä voidaan leikkiä hyppimisleikkiä, jossa hypätään kaksi kevyttä ja lyhyttä hyppyä ja sitten yksi iso ja raskas. Toiseksi viimeisen tahdin tauon kohdalle voi keksiä sanat, sillä se on tärkeä kohta kappaleen juonessa. Esimerkkisanoissa taukotahtia rytmittää sana piiloon.

Lähdetään, retkelle, metsään, joo.

Hypätään kiven taa piiloon, kukkuu!

4.9 Hiipivät rosvot

Hiipivät rosvot on jännittävä kappale, joka kertoo rosvojen karkumatkasta. Rosvojen hiipimistä kuvaava teema soitetaan matalalta, sillä se tuo kappaleeseen rosvomaisuutta ja sopivasti vaaran tuntua. Säestys on yksinkertaisia kolmisointuja tahdin pääiskuilla, ja ne mukailevat melodian liikkeitä ja rytmiä, jotta tunnelma pysyy yksinkertaisen salaperäisenä. Tahdissa 13 alkaa pianon kromaattisesti nouseva välisoitto, mikä tuo yllättävän käänteen karkumatkaan ja jonka aikana rosvoille on käydä huonosti. Tässä versiossa rosvot pääsevät kappaleen lopussa hiipimään karkuun, mutta viimeisen äänen tilalle voi myös soittaa klusterin käsivarrella, jos haluaa tarinan loppuvan niin, että rosvot jäävät kiinni.

Tässä kappaleessa harjoitellaan kaarien soittamista vuorotellen neljällä ensimmäisellä sormella. Tarkoitus on myös tutustuttaa oppilas sekvensseihin eli saman melodian soittamiseen eri korkeuksilta. Hiipimistunnelmaan voidaan päästä siten, että hiivitään ympäri luokkaa pomppimalla vuorotellen kaksi kertaa oikealla ja vasemmalla jalalla. Välisoitto on juonen kannalta oleellinen osa kappaletta, ja siksi siihen kannattaa sisällyttää sanat. Alla olevassa esimerkissä välisoittoa kuvaa lause, jossa poliisi saavuttaa rosvoja.

Kas rosvojoukko hiipi näin, varpaillaan.

He kanto! ryöstösaalista laukussaan.

Kas rosvojoukko hiiپی näin, varpaillaan.

Poliisi saavutti rosvoja kunnes sai heidät nyt kii!

Nyt rosvot joutui vankilaan telkien taa.

4.10 Taikamatto

Kappaleen nimi, Taikamatto, johdattelee soittajansa Aladdinista monille lapsille tuttuun itämaiseen mysteeriseen ympäristöön Arabian ylle. Melodia kulkee arabialaisen asteikon sävelillä, ja nuottia tarkastellessa voi huomata melodian etenevän lentävän taikamaton aaltoilevien liikkeiden mukaisesti. Saadakseen kokonaisvaltaisen mielikuvan aaltoilevasta liikkeestä oppilas voi esimerkiksi mennä kyykkyyn ja nousta varpailleen käyttämällä myös käsiä apuna mielikuvan hakemisessa.

Kappale soitetaan legatoissa käyttäen molempia käsiä aloittaen vasemmalla kädellä ja vaihtaen välisoiton jälkeen oikeaan käteen. Legato on mutkattomampaa soittaa aloittamalla vahvemmillä sormilla ja etenemällä heikompia sormia kohti. Oppilas voi myös valita soittavansa kappaleen tanssinomaisemmin ja käyttää legatoa vain neljäsosakulun ensimmäisen ja toisen iskun välillä.

Alkusoiton aikana oppilaalla on aikaa keskittyä kuuntelemiseen ja sen kautta virittäytyä kappaleen tunnelmaan ja omaksua oikea tempo. Välisoitto antaa oppilaalle aikaa kädenvaihdokseen ja opettaa kuuntelemisen avulla pitämään pulssia yllä myös tauon aikana. Loppusoiton vuoksi oppilas saa rauhassa lopetella kappaleen ja olla kiirehtimättä kohti loppua. Alku-, väli- ja loppusoitolla on myös oleellinen osa kappaleen tarinassa. Taikamatto voi niiden aikana esimerkiksi joutua tuulenpuuskan valtaan.

*Korkealla lennän mä näin,
kameli mulla on ystäväin.
Taivaalla me leijailemme,
pilviä kosketamme.*

4.11 Siivoussamba

Siivoussamba on tuokiokuva siivoustilanteesta, jossa imuroidaan, lakaistaan ja pyyhitään pölyjä. Pirteä sambakomppi sopii hyvin siivoustilanteen kuvaamiseen, sillä siinä on vaihtelevan rytmiikan ansiosta tekemisen meininki, aivan kuten siivotessakin. Säestyksen lisäksi myös oppilaan stemma sisältää samballe tyypillisiä rytmejä, kuten synkooppeja ja pisteellisiä neljäsosia. Koska rytmiikka on haastavaa, on erityisen tärkeää käyttää sanoja melodiaa opeteltaessa.

Kappale on tarkoitus soittaa neljällä ensimmäisellä sormella. Tässä teoksessa harjoitellaan soittamista rytmikkään säestyksen kanssa, jolloin oppilas joutuu luottamaan omaan soittoonsa ja oppii itsenäisyyttä, sillä säestys ei tue melodian rytmejä samalla tavalla kuin aikaisemmissa kappaleissa. Siivoamisen tunnelmaan voidaan päästä siten, että leikitään pölyjen pyyhkimistä tekemällä suuria edestakaisia huiskaisuliikkeitä.

Siivotaan, siivotaan, putsaan pölyt pois.

Imuroin ja lakaisen, laitan tavarat hyllyyn.

Siivotaan siivotaan, putsaan pölyt pois.

Putsaan pölyt pois, putsaan pölyt pois,

putsaan pölyt pois, putsaan pölyt pois!

4.12 Hyppelyä metsässä

Hyppelyä metsässä on hyväntuulinen seikkailuhenkinen kappale. Säestyksenä on käytetty rytmikästä humppakomppia, ja staccato-artikulaatio saa aikaan pomppivan vaikutelman. Kappale pohjautuu pitkälti C-duurin perussointuille, mutta toisessa tahdissa esiintyy myös muunnosointuja As ja B, joiden aikana hyppijä on mennä nurin. Melodian staccatot ja kolmen sävelen kaaret kuvaavat erilaisia hyppelytekniikoita metsän mättäillä ja kivenlohkareiden päällä. Kappaleessa harjoitellaan erityisesti kolmen äänen legaton soittamista. Kaaren ensimmäinen sävel on tarkoitus soittaa aina peukalolla, eli niissä käytetään kolmea sormea. Toisen tahdin staccatoissa taas käytetään kaikkia viittä sormea. Kappaleeseen voi yhdistää hyppimisleikin, jossa harjoitellaan erilaisia hyppyjä, pitkiä ja lyhyitä, ympäri luokkaa. Alun kaaria voidaan havainnollistaa tässä hyppyleikissä ottamalla kaksi kävelyaskelta ja sitten pieni hypähdys.

Hyppelen, hyppelen, kiveltä, mättäälle,

kunnes törmään karhuun.

Hyppelen hyppelen äkkiä, takaisin,

onneks pääsin karkuun.

4.13 Ping-pingviini

Tämä kappale kertoo pingviineistä, jotka leikkivät ja pitivät hauskaa keskenään. Reipasta tunnelmaa kappaleeseen luo humppakomppiin pohjautuva säestys, jonka artikulaatio tukee melodian artikulaatiota ja kuvaa pingviinimäistä vaappumista. Yksi pingviineistä kuitenkin katoaa välisosassa, jolloin tempo on hitaampi ja säestys muuttuu murretuiksi mollisoinnuiksi. Säestyksen vasemman käden nouseva kulku g:stä c:hen kuvastaa pingviinin askelia ja sitä, kuinka pingviini löytyy ja kaikki on taas hyvin.

Oikeassa kädessä käytetään kaikkia sormia ja vasemmassa neljää ensimmäistä sormeaa. Tämän kappaleen avulla harjoitellaan sitä, että staccatot ja pitkät äänet ovat erilaisia riippuen temposta ja tunnelmasta ja siitä, ollaanko duurissa vai mollissa. Pingviinimäistä tunnelmaa voidaan harjoitella laittamalla kädet vartalon sivulle ja vaappumalla puolelta toiselle.

Pingviinit, pingviinit, asustaa jäälautoilla.

Pingviinit, pingviinit, tykkää leikkii lumessa.

Pingviinit, pingviinit, asustaa jäälautoilla.

Pingviinit, pingviinit, on niin hauskoja, joo.

Ping Pingviini katosi, Ping Pingviini, missä oot?

4.14 Jääkuningattaren palatsi

Jääkuningattaren palatsi on tunnelmaltaan pysähtynyt ja salaperäinen. Säestys kuvaa jääkuningattaren jäästä ja lumesta tehtyä linnaa. Jäistä tunnelmaa on luotu käyttämällä yksinkertaista toistuvaa rytmiä yhdistettynä haikeaan mollisäestykseen. Tässä kappaleessa oppilas ei soitakaan melodiasa, vaan viiden sävelen asteittaista kulkua, joka kuvastaa jääkuningattaren taikasauvan heilautusta.

Kappaletta soitetaan kaikilla viidellä sormella harjoitellen pitkien legatolinjojen soittamista. Legaton lisäksi kappaleessa harjoitellaan oman soittovuoron kuuntelemista, sillä oppilaan stemmassa on paljon taukoja.

Kappaleen tunnelmaa voidaan harjoitella leikkimällä ylvästä hyväryhtistä kuningatarta, joka kävelee ympäri palatsia ja heiluttaa taikasauvaansa hitaalla liikkeellä.

Jääksi muuttukaa. Jääksi muuttukaa.

Taikoa nyt saan. Jääksi muuttukaa.

Taikasauvaa heilutan ja jäätyy koko valtakunta,

taikasauvaa heilutan ja jäätyy koko maa.

4.15 Svengaava karhu

Svengaava karhu on kuvaus karhusta, joka viettää päiviään tanssahtelemalla. Melodia, joka kulkee matalalla bassoäänissä, kuvaa kömpelöä svengiä. Karhumaista ja kömpelöä tunnelmaa lisää D-miksolyydinen moodi, jossa alennettu seitsemäs aste sävähtää korvaan. Esimerkkitarinassa karhun svengi yltyy, kunnes karhu kompastuu monttuun ja svengi loppuu. Välisoiton ajaksi karhun on pysähdyttävä, koska tanssi on saanut hänen päänsä pyörälle. Kappaleen lopussa soitettava glissando kuvaa karhun kompastumista ja tömähämistä hiekkamonttuun. Saadakseen soitettua kappaleen karhumaisesti ja raskaasti oppilas voi hakea painavaa otetta marssimalla jaloillaan tömistellen ympäri luokkaa.

Melodia koostuu kahden sävelen legatoista, joita soitetaan vasemman käden kaikkia viittä sormea käyttämällä. Jos kappale osoittautuu liian vaikeaksi soittaa vasemalla kädellä, sen voi aluksi soittaa oikealla kädellä tai jopa jättää soittamatta vasemmalla kädellä kokonaan.

Säestyksessä edetään välisoiton kautta loppuun asti kolmimuunteisella svengikompilla. Välisoiton aikana oppilas kuuntelee opettajan säestystä pitäen yllä svengin tunnelmaa loppuun asti.

Karhu svengaa, tassut vispaa,

ympäriinsä hyörii, päässäkin jo pyörii.

Jatkuu svengi, yltyy tahti, tassut menee solmuun,

karhun svengi päättyy hiekkamonttuun.

4.16 Kehtolaulu

Tässä kappaleessa on kehtolaulun tapaan levollinen tunnelma ja rauhallinen tempo. Lapset harvemmin laulavat kehtolauluja lapsille, joten tämän laulun kohteeksi voidaan valita esimerkiksi oppilaan lemmikkieläin tai lempilelu. Säestys on yksinkertainen ja pelkistetty, ja sen keinuva rytmi pysyy lähes muuttumattomana läpi kappaleen, jotta rauhallinen tunnelma säilyy. Melodiaan tarvitaan kaikkia viittä sormea ja kappaleessa harjoitellaan laulavuutta ja pitkien legatojen soittamista. Tätä kappaletta soittaessa oppilasta voidaan pyytää tuomaan mukanaan tunnille lempilelunsa, jota voidaan pitää sylissä ja keinutella puolelta toiselle, jotta kehtolaulun rauhallinen ja keinuva tunnelma välittyisi.

Nuku nalleni, ilta tullut on. Nuku nalleni,

aamuun asti vaan.

Peiton päällesi laitan nyt,

sitten käydäänkin nukkumaan.

Nuku nalleni, ilta tullut on.

Nuku nalleni, aamuun asti vaan.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Aloitettuumme sävellysprosessin soitatimme kappaleita omilla oppilaillamme sitä mukaa, kun ne valmistuivat. Lapset antoivat kappaleista myönteistä palautetta, ja sen lisäksi innostus näkyi heidän koko olemuksessaan. Oppilaat nauttivat omien sanojen ja tarinoiden keksimisestä ja pitivät myös kappaleiden soittamisesta. Kappaleet oli helppo omaksua syvällisemmin, kun aiheet olivat lasten henkilökohtaisesta maailmasta.

Innostuneen vastaanoton myötä kyselimme oppilailta, minkä takia kappaleita oli kiva soittaa. Vastaus oli yksimielinen: ”Ne kuulostaa hauskalta!” Opettajina meille on tärkeää se, että kappaleet ovat pedagogisesti toimivia ja etenevät loogisesti, mutta oppilas näkee asian erilaisesta näkökulmasta. Oppilaalle on tärkeintä se, että soittaminen on hauskaa. Lähtökohtamme säveltämiseen oli teknisten asioiden sijasta tarinan kerronta ja se, että kappaleet kuulostaisivat hyvältä. Uskomme tämän ajatuksen olleen syynä kappaleiden suosiolle.

Kappaleet osoittautuivat opettajan näkökulmasta paitsi innostaviksi, myös soittotaitoa kehittäviksi. Sanat ja laulaminen auttoivat hahmottamaan ja muistamaan melodian, ja tarina mahdollisti erilaiset leikit. Leikit olivat hauskoja ja auttoivat lapsia hahmottamaan omaa kehoaan ja sen kautta löytämään luonnollisemman soittoasennon ja rikastuttamaan kappaleen tarinaa. Yhteissoitto auttoi tarinan toteutumisessa ja sen elävoittamisessä. Ilmapiiri tunneilla oli leikkisä ja avoin, mikä auttoi oppilaita rentoutumaan oppimistilanteissa.

Oppilaiden innostuksen lisäksi kappaleet vaikuttivat positiivisesti omaan työmotivaatioomme. Oli todella hauskaa keksiä kappaleisiin sanoituksia ja tarinoita. Mitä innostuneempia oppilaat olivat, sitä mukavammaksi ja palkitsevammaksi koimme työmme opettamisen parissa. Huomasimme sanoitusten keksimisen auttavan myös meitä opettajina heittäytymään mukaan tarinan syntyprosessiin.

Tämän tyyllisille kappaleille tuntuu selvästi olevan tarvetta. Soitimme kappaleita oppilaiden lisäksi myös muille pianonsoitonopettajaksi opiskeleville, ja ne saivat

hyvän vastaanoton. Monet ilmaisivat kiinnostuksensa sävellyksiä kohtaan ja toivoivat saavansa niitä kokeiluun omien oppilaidensa kanssa.

Olemme useasti miettineet, miksi jotkut lopettavat soittoharrastuksen työskenneltyään monia vuosia sen parissa. Monet ovat sanoneet taustalla olevan pitkään kestäneen motivaation ja innostuksen puutteen. He ovat kokeneet harrastuksen olevan puurtamista sen sijaan, että olisivat nauttineet siitä. Joskus vanhemmat tuovat lastaan pianotunnille sanoen, että tämä ei ole nyt oikein jaksanut harjoitella. Säveltämiemme kappaleiden kohdalla emme ole vielä törmänneet siihen. Toivomme, että näiden kappaleiden avulla pystymme antamaan pianonsoitonopiskelun pariin hakeutuville lapsille motivaatiota ja mahdollisuuksia käyttää musiikkia itseilmaisun välineenä alusta asti. Kun tunneilla on hauskaa, lapset saavat tunneista intoa myös kotiharjoitteluun.

Elämä painottuu nykyään liikaa suorittamiseen. Meille on tärkeää, että lapset saavat olla lapsia ja että he saavat oppia uusia asioita ilon kautta ja nauttia siitä, mitä tekevät. Oli mahtavaa huomata, että tarkoituksemme toimi. Lapset nauttivat kappaleista ja niiden mukanaan tuomista leikeistä. Yllätyimme myös opiskelutovereidemme innostuneesta palautteesta ja halukkuudesta saada kappaleita käyttöönsä.

Opinnäytetyön tekeminen yhteistyönä sujui lähes ongelmitta ja oli todella miellyttävää. Meidän oli helppo kommunikoida keskenämme, ja yhteistyömme ilmapiiri oli avoin. Koimme molemmat saavamme tilaa omille ideoillemme. Vahvasta yhteisestä visiosta huolimatta totesimme kuitenkin jo alkuvaiheilla, ettei kappaleiden säveltäminen onnistunut yhdessä, vaikka se olikin ollut alkuperäinen tarkoitus. Huomasimme pian, että meillä molemmilla oli omat tapamme prosessoida asioita ja käsitellä tietoja, joten päädyimme tekemään töitä pitkälti omillamme sekä sävellysten että kirjallisen osion kanssa. Opinnäytetyön edetessä ja sävellysten valmistuessa kokoonnuimme tasaisin väliajoin yhteen jakamaan ideoitamme ja valmistunutta materiaalia. Työn tekeminen kahdestaan vahvisti alkuperäistä käsitystämme soitonopetuksesta, sillä keskustelimme paljon ja pohdimme monia opettamiseen liittyviä asioita todella syvällisesti.

Prosessi on ollut todella antoisa, ja toivomme, että kappaleemme jäisivät elämään. Hyvän vastaanoton myötä jatkamme kappaleiden soitattamista oppilaillamme ja haluamme tarjota kappaleita myös muille. Tulevaisuudessa aiomme tehdä ohjelmistosta vielä monipuolisemman ja harkita myös sävellystemme kustantamista, jotta ne leviäisivät mahdollisimman laajalle ja innostaisivat mahdollisimman monia soittajia.

LÄHTEET

Biro-Niva, K. 1992. Pianonsoiton alkuopetuksen metodit ja tavoitteet. Tampere: K. Biro-Niva

Christensen, N. & Launer, I. 1985. Leikki ja varhaiskasvatus. Helsinki: Kansankulttuuri.

Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Keuruu: Otava.

Jussila, R. 2012. Pianonsoiton opettamisesta ja oppimisesta. [Viitattu 25.3.2014]

Saatavissa: <http://www.phnet.fi/public/pipajarane/kirja.html>

Kahri, M. 2003. Lapsen arki on leikkiä: 3-6-vuotiaat leikin maailmassa. Kauhava: Kauhavan kirjapaino.

Karppinen, S., Puurula, A & Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Tammer-Paino.

Karvonen, P & Lehtinen, T. 2009. Yhdessä. Leiki, liiku ja lue lapsesi kanssa. Jyväskylä: Gummerus.

Kemppinen, P. 2000. Tarinoiden maailmat. Vantaa: Kannustusvalmennus P.&K.

Kianto, M. 1994. Matka pianon soittamiseen. Keuruu: Otava.

Laurinolli, H. 2012. Leikki on lasten ja aikuisten työmaa. [Viitattu 17.3]

Saatavissa: <http://aikalainen.uta.fi/2012/04/19/leikki-on-lasten-ja-aikuisten-tyomaa/>

Lehtonen, K. 2004. Maan korvessa kulkevi... Turku: Painosalama.

Niemeläinen, V. 2008. Vapaus soittaa. Monipuoliset työtavat soitonopetuksessa. Jyväskylä: Yliopistopaino.

Opetushallitus 2005. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. [Viitattu 19.3.2014]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/123012_taideyl_ops.pdf

Opetushallitus 2002. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. [Viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf

Piers, M.W & Landau, G.V 1982. Leikin lahja. Keuruu: Otava.

Rödström, M. 1992. Lapsen kehitys 7-12 vuotta. Keuruu: Otava.

Torniainen, T. 2004. Leikin tulisi olla esiopetuksen tärkein juttu! Pro gradu – tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos.

Vilkko-Riihelä, A. 1999. Psyhyke. Psykologian käsikirja. Porvoo: WSOY.

LIITTEET

LIITE 1 Nuotit

LIITE 2 Äänite